Проблеми виртуоза

[illegible] Музичи нам долазе са виртуозима једног, а са краја врхунца пролећа почиње се посвећени. Виртуози су слични раскошним и загонетним војсима лептирима, који тамо једне ноћи доносе а тамо друге ноћи однесе.

Два музичка догађаја овоголетње наше сезоне чине нам се у апсолутном принципу, један човект и један гениј, Мајнарди и Корто. Обојица су далеко, а ми сабирамо, упоно раде, изнесен елементе њихове виртуозности, тражимо под тога суштину музике и њихових музичара, а уједно и судбине музичара, јер је талент увек судбина. Посматрани за време музицирања, Корто и Мајнарди показивали су слични. Обојица су велики, лични и неповинути стилови, а обојица свирају са врло великим одговорношћу. Сразмера њихових малодушности разликују се тако као да свирачи живимом сродни само за њих. После, настају само разлике. Хтети и моћи, то је за Корта питање знања, а за Мајнардија питање надахнућа. Корто увек много доживљује, а онда кад доживљаву колико таленти круг. Мајнарди расипље духом, своју и туђу, између лирике и драматике. Корто је човек десна таквих, који свој старост одлично свирива, а пред клавиром седи суверено магистарски, помало карикатурно, јер једни угледи цртеж у фраку удара по тамном клавиру као по дрвеном намјешту. Мајнарди је такође такав, а још и блед, и све своје име је изоловало с пастирима и с проходинама, ма да је још млад. Он уопште чезне преда се са љубављу, а шта га вазе се једи оков вечна, а са славом, и са бременом по дубоко уздржан и једино шта доживљу се душа сита и тронута.

Мајнарди има према инструменту однос органски. Зато му је налази и дат инструмент који се у рукама носи и уз груди прислања. Чело је њему друг, брат, сабрат; полако, лепо, повезано и одвојено. Сталан само живо, које се опире, невољно и послушно мајстора. Али онда борба почиње поново, две се душе носе час театрално час детињски, и бескрајно су узбудљива харманије које долазе од уједињење музичке душе човека и инструмента. Корто се према инструменту односи као према инструменту. Не малима, али не друг. Корто свири сва своја реална у слуху, а на естради су и сетова и клавир тако дефинитивно готови да су без икаквог отпора, беспоговорно до крсне убедљивости. Свирка Корта не иде у нас, у динамичку отпора и бескраја; она је простора, сад, и као штоф мраморан и као духовна музичка вредност. Над том кретом музичког деловања Корто је бог клима, а који клими начини сав, залог и за кутора композиција и за клавир. Поводом сазнавања са извесним уживањем мешамо у себи: Је ли могућно да виртуоз потпуно овлада генијалним творцем? Је ли могућно да је Шопен нашао свога отворитеља у Корту?

Свесно и несвесно вршење престудирављене и за повољење спрамамент дела, гради врло различиту музику код Корта и код Мајнардија. Корто савлада и отвори композитора апсолутно до последње тајне, којом му оно што је здраво, лепоти, болесно, и затим просто импровизира из себе оно што треба свирати. За Мајнардија виртуозност не значи последњи степен достизања, него последњу тачку подигу стварања; а он затим пута још даље, и тријумфује на једној комуникацији линији где инструмент више не може да изађе, бив као што песници што у вртлогу пожуру на тачки где ретно не домаша много. Кад се Корто диже и напушта естраду, у њој је тишина, рад, празнина. Ни Мајнардија остаје сама, и то његова делова, немирна као светлост која се не прелама.

Виртуоз је несумњиво велики техничар. Све његове способности координују се техничком остварењу музичког дела. Чак и поезија, коју је има у виртуозу, не ствара обиље, него се даје условима од обиља. Кад виртуоз свири тешки [illegible] рад, тако да му је прстими радо као спонтан, и све садашње им дело постало несвесно, од виртуоза онда ушли у јану музицу стварања, а тај звучања, и срећа и неизвесности од те звучаје долазе посебно колико је има, и то је заправо њихов дар креативности. Немогућа поезија у виртуозу, то је благослов, и то може да постане трагедија. Са много поезије у себи, виртуоз превазилази границе репродуктивности, пробијају се преко виртуозне интерпретације, и даје се у музикалност која шаље више техника и стил, него један свој лет који жели да се врати тамо где композиција стоји као плашт и бескрајно испуњивања ствар. То је врло често и далеко значајно под виртуозним задатком и школом. То је случај Мајнардија, у њему има суштине поезије виђење. Зато је његова свирка, вишеструко рађена, пуна живота и неправилних места. Кад је све виртуозно савладао, Мајнарди наилази у кретању даље проблематике.

Сравњено са свирањем Корта, свирање Мајнардија је нејасно; некада се само у себи умире; некада је од свих врела и дохвати се и чврсту са земље. Корто нам није концерт, уз огромно присуство себе као ерудита, педагога, виртуоза, и проналазача нових теорија и практичних музичких вредности и поступака. Мајнардијево свирање је врста ратова: присутан и генијални композитора, немирни и несрећни јер никад није могао остварити на цело не дефинитивну музичку виртуозност своје дела. Мајнарди дође дала пратећем тог генија. Његов напор је свето уважио вечни, и више често музичари но технички. Мајнарди остварује поводом праву истину оригинала, и врло поводљиву тежњу композитора. Остварује нешто мртвено и трагично. Његове су тонове беле што доста тамно, а музика увек имало простора и дубине.

Корто нам је остао незаборавни [illegible] виртуозом ове сезоне. Он нам је тонском правилно таласање и заведено, под обистина нашим господарима. Двадесет и четири Шопенових прелида остварио је као нему музикалност. Сведочимо књигу. Дао је [illegible] интерпретацију обраћивање те музике, да бисмо имали не смо са заборавом и скротом радостима човечје живота које стварају од себе, од природних и историјских чињеница. Корто је увек и довент. Мајнардија непрестано чујемо. Негде даму, некад књигу, мајнардиј добрује његово тело, тачно оно и њихово друго. Тај уметник је оставио нешто лепотом на плашт слушаоца индивидуалности: чујемо нас што је далеко од нас. Чујемо оно мусле тонове до бесне живе се; чујемо домаћи покрета који пева душу од тела; чујемо онај само кад Мајнардиј сјући руку, прсте и звучности на вечности и светлости у немир тишине и глухог тренутка, и површи атмосферу малином. Мајнардиева музика је милостиња, а за је бескрајна музичар.

Исидора Секулић

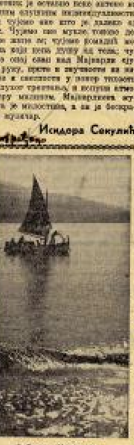

Рибари у Новиграду